

Lekcja 4

E-ZUS, czyli firma pod ręką

- ✓ Rejestracja firmy
- ✓ Zgłoszenie do ubezpieczeń
- ✓ Ulgi w płaceniu składek
- ✓ Rozliczenia z ZUS

Cele

Uczeń po lekcji:

- ✔ przedstawia obowiązki przedsiębiorcy jako płatnika składek,
- ✔ wie, jakim ubezpieczeniom podlega przedsiębiorca,
- ✔ zna rodzaje ulg w płaceniu składek,
- ✔ wie, jak zarejestrować własną działalność gospodarczą,
- ✔ potrafi zarejestrować działalność gospodarczą online,
- ✔ potrafi uzasadnić rolę i znaczenie ubezpieczeń społecznych.

Zgodność z:

- ✔ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2018 r. poz. 467);
- ✔ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356);
- ✔ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1679);
- ✔ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 316);
- ✔ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2020 r. poz. 82);
- ✔ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1675);
- ✔ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 325);

- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. z 2017 r. poz. 860);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 5 kwietnia 2018 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. z 2018 r. poz. 744);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 lipca 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. z 2019 r. poz. 1539);
- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2020 r. poz. 82);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 991);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2020 r. poz. 635).

Cele kształcenia ogólnego:

1. doskonalenie umiejętności myślowo-językowych, takich jak: czytanie ze zrozumieniem, pisanie twórcze, formułowanie pytań i problemów, posługiwanie się kryteriami, uzasadnianie, (...) wnioskowanie, definiowanie, posługiwanie się przykładami itp.;
4. zdobywanie umiejętności formułowania samodzielnych i przemyślanych sądów, uzasadniania własnych i cudzych sądów w procesie dialogu we wspólnocie dociekającej;
5. łączenie zdolności krytycznego i logicznego myślenia z umiejętnościami wyobraźniowo-twórczymi.

Cele kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego:

1. przygotowanie do wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na rynku pracy;
2. integrowanie i korelowanie kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym doskonalenie kompetencji kluczowych nabytych w procesie kształcenia ogólnego.

Kształcone umiejętności:

1. myślenie – (...) interakcja wielu operacji umysłowych: wnioskowanie, (...) rozumowanie, (...) rozwiązywanie problemów, (...) rozwijanie następujących typów myślenia: analitycznego, syntetycznego, logicznego, komputacyjnego, przyczynowo-skutkowego, kreatywnego;

2. czytanie – umiejętność łącząca zarówno rozumienie sensów, jak i znaczeń symbolicznych wypowiedzi;
4. kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki;
5. umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;
6. umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania;
7. umiejętność współpracy w grupie i podejmowania działań indywidualnych.

Podstawy przedsiębiorczości

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Wiedza.

1. Posługiwanie się elementarnymi pojęciami z zakresu podstaw przedsiębiorczości.
2. Rozumienie istoty przedsiębiorczości oraz poznanie jej roli w gospodarce i życiu człowieka.
3. Wyjaśnianie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej, powiązań między jej podmiotami oraz poznanie roli państwa w procesach gospodarczych.
5. Rozumienie roli pieniądza, rynków i instytucji finansowych w gospodarce, funkcjonowaniu przedsiębiorstw i życiu człowieka.
7. Dostrzeganie znaczenia ubezpieczeń w działalności gospodarczej i życiu człowieka.
8. Rozumienie funkcjonowania rynku pracy, poznanie zasad aktywnego poszukiwania pracy, (...) praw oraz obowiązków pracownika i pracodawcy.
9. Poznanie zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej (...) i procedury rejestracji działalności gospodarczej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

8. Rozróżnianie skutków wynikających z nawiązania i rozwiązania stosunku pracy.
10. Projektowanie działań w zakresie zakładania własnego przedsiębiorstwa lub podejmowanie innych przedsięwzięć o charakterze społeczno-ekonomicznym.
11. Przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

III. Kształtowanie postaw.

1. Wykorzystanie zdobytej wiedzy ekonomicznej do rozwijania własnej postawy przedsiębiorczej jako jednego z warunków aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym, w tym skutecznego wykonywania pracy najemnej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
7. Kształtowanie w sobie odpowiedzialnych postaw jako przyszłych pracowników i pracodawców oraz należytego wypełnienia obowiązków, a także sprawiedliwego, opartego na prawości i dążeniu do prawdy traktowania pracowników.
9. Zainteresowanie prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.
11. Przyjmowanie postaw etycznych, społecznej solidarności i odpowiedzialności w życiu gospodarczym.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Gospodarka rynkowa; (...) podmioty gospodarki rynkowej
- II. Rynek finansowy: (...) ubezpieczenia, umowy (...) ubezpieczeniowe.

Uczeń:

2. charakteryzuje ważniejsze instytucje rynku finansowego w Polsce (...) ubezpieczeń oraz objaśnia ich znaczenie w funkcjonowaniu gospodarki narodowej, przedsiębiorstw i życiu człowieka;
6. dostrzega konieczność wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania środków finansowych na emeryturę.

III. Rynek pracy: (...) kariera zawodowa, (...) formy zatrudnienia, (...) prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy.

Uczeń:

8. rozróżnia formy zatrudnienia i rodzaje umów o pracę, określa korzyści z wyboru konkretnej formy i umowy;
9. (...) identyfikuje koszty płacy i oblicza wynagrodzenie netto;
10. analizuje prawa i obowiązki pracownika (w tym młodocianego) i pracodawcy.

IV. Przedsiębiorstwo: (...) formy organizacyjno-prawne, procedury rejestracji i likwidacji, (...) zarządzanie przedsiębiorstwem.

Uczeń:

6. charakteryzuje podstawowe formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Wiedza.

1. Posługiwanie się elementarnymi pojęciami z zakresu podstaw przedsiębiorczości.
2. Rozumienie istoty przedsiębiorczości oraz poznanie jej roli w gospodarce i życiu człowieka.
3. Wyjaśnianie mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej, powiązań między jej podmiotami oraz poznanie roli państwa w procesach gospodarczych.
5. Rozumienie roli pieniądza, rynków i instytucji finansowych w gospodarce, funkcjonowaniu przedsiębiorstw i życiu człowieka.
7. Dostrzeganie znaczenia ubezpieczeń w działalności gospodarczej i życiu człowieka.
8. Rozumienie funkcjonowania rynku pracy, zasad aktywnego poszukiwania pracy, (...) poznanie praw oraz obowiązków pracownika i pracodawcy.
9. Poznanie zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej, (...) procedury rejestracji działalności gospodarczej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

8. Rozróżnianie skutków wynikających z nawiązania i rozwiązania stosunku pracy.
10. Projektowanie działań w zakresie zakładania własnego przedsiębiorstwa lub podejmowanie innych przedsięwzięć o charakterze społeczno-ekonomicznym.
11. Przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

III. Kształtowanie postaw.

1. Wykorzystanie zdobytej wiedzy ekonomicznej do rozwijania własnej postawy przedsiębiorczej jako jednego z podstawowych warunków aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym, w tym skutecznego wykonywania pracy najemnej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.
7. Kształtowanie w sobie odpowiedzialnych postaw jako przyszłych pracowników i pracodawców oraz należytego wypełnienia obowiązków, a także sprawiedliwego, opartego na prawości i dążeniu do prawdy traktowania pracowników.
9. Zainteresowanie prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.
11. Przyjmowanie postaw etycznych, społecznej solidarności i odpowiedzialności w życiu gospodarczym.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Gospodarka rynkowa; (...) podmioty gospodarki rynkowej.**
II. Rynek finansowy: (...) ubezpieczenia, umowy (...) ubezpieczeniowe.

Uczeń:

2. charakteryzuje ważniejsze instytucje rynku finansowego w Polsce (...) zakłady ubezpieczeń oraz objaśnia ich znaczenie w funkcjonowaniu gospodarki narodowej, przedsiębiorstw i życiu człowieka;
6. dostrzega konieczność wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania środków finansowych na emeryturę.

- III. Rynek pracy: (...) kariera zawodowa, (...) formy zatrudnienia, (...) prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy.**

Uczeń:

8. rozróżnia formy zatrudnienia i rodzaje umów o pracę, określa korzyści z wyboru konkretnej formy i umowy;
9. (...) identyfikuje koszty płacy i oblicza wynagrodzenie netto;
10. analizuje prawa i obowiązki pracownika (w tym młodocianego) i pracodawcy.

- IV. Przedsiębiorstwo: (...) formy organizacyjno-prawne, procedury rejestracji i likwidacji, (...) zarządzanie przedsiębiorstwem.**

7. przedstawia procedury związane z rejestracją indywidualnej działalności.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla uczniów będących absolwentami gimnazjum

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- II. Gospodarka i przedsiębiorstwo.**

Uczeń:

2. charakteryzuje mechanizmy funkcjonowania gospodarki i instytucji rynkowych oraz rolę państwa w gospodarce;
3. rozróżnia i porównuje formy inwestowania i wynikające z nich ryzyko.

- IV. Zasady etyczne.**

Uczeń:

1. wyjaśnia zasady etyczne w biznesie i w relacjach pracownik–pracodawca.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Człowiek przedsiębiorczy.**

Uczeń:

5. zna korzyści wynikające z planowania własnych działań i inwestowania w siebie;
7. podejmuje racjonalne decyzje, opierając się na posiadanych informacjach, i ocenia skutki własnych działań.

- III. Instytucje rynkowe**

Uczeń:

2. wyjaśnia rolę, jaką w gospodarce pełnią instytucje rynkowe: (...) fundusze emerytalne;
9. charakteryzuje system emerytalny w Polsce i wskazuje związek pomiędzy swoją przyszłą aktywnością zawodową a wysokością emerytury;
10. analizuje oferty (...) funduszy emerytalnych.

- V. Przedsiębiorstwo.**

Uczeń:

3. sporządza projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie;
5. opisuje procedury i wymagania związane z zakładaniem przedsiębiorstwa.

- VI. Rynek pracy.**

Uczeń:

5. rozróżnia sposoby zatrudnienia pracownika i interpretuje podstawowe przepisy Kodeksu pracy, w tym obowiązki i uprawnienia pracownika i pracodawcy;
8. charakteryzuje różne formy wynagrodzeń i oblicza swoje wynagrodzenie brutto i netto.

Wiedza o społeczeństwie

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

I. Wiedza i rozumienie.

Uczeń:

5. wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego.

II. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Uczeń:

1. Pozyskuje i wykorzystuje informacje na temat życia społecznego.

III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

Uczeń:

1. rozpoznaje różne aspekty, (...) problemów życia codziennego i podaje możliwe sposoby ich rozwiązania.

IV. Komunikowanie i współdziałanie.

Uczeń:

2. korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

1. charakteryzuje zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (...) społecznej gospodarki rynkowej.

IV. Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

1. przedstawia funkcjonowanie systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej, rozróżniając ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, wymienia zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Wiedza i rozumienie.

Uczeń:

1. wyjaśnia i analizuje prawidłowości życia społecznego oraz wybrane współczesne procesy społeczne;
2. przedstawia znaczenie różnych podmiotów w życiu publicznym;
7. wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego.

II. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Uczeń:

1. pozyskuje i wykorzystuje informacje na temat życia społecznego.

III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

Uczeń:

6. rozpoznaje różne aspekty (...) problemów życia codziennego i podaje możliwe sposoby ich rozwiązania.

IV. Komunikowanie i współdziałanie.

Uczeń:

3. korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe**III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.**

Uczeń:

2. charakteryzuje zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (...) społecznej gospodarki rynkowej.

VI. Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

1. przedstawia funkcjonowanie systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej, rozróżniając ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, wymienia zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Zakres rozszerzony**Cele kształcenia – wymagania ogólne****I. Wiedza i rozumienie.**

Uczeń:

1. wyjaśnia prawidłowości życia społeczno-kulturowego;
4. wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe w życiu społeczno-politycznym.

II. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Uczeń:

1. pozyskuje i wykorzystuje informacje na temat życia społeczno-kulturowego (...), krytycznie je analizuje, samodzielnie wyciąga wnioski i formułuje opinie.

III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

Uczeń:

3. analizuje i wyjaśnia złożone problemy społeczne, polityczne i wyzwania globalne.

IV. Komunikowanie i współdziałanie.

Uczeń:

3. współpracuje w grupie, z uwzględnieniem podziału zadań oraz norm i wartości obowiązujących w życiu społecznym;
5. korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe**VI. Społeczeństwo obywatelskie i kultura polityczna.**

Uczeń:

1. przedstawia idee społeczeństwa obywatelskiego.

IX. Sprawowanie władzy w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

11. wykazuje aktualność kwestii „starzenia się społeczeństwa”; przedstawia główne założenia polityki państwa wobec osób starszych; wyjaśnia zasadę solidaryzmu społecznego w ubezpieczeniach społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej.

XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

14. znajduje wzory umów zlecenia i umów o dzieło; przedstawia konieczne ich elementy i elementy korzystne dla zleceniobiorcy i autora dzieła;
16. porównuje sytuację jednostki wynikającą z różnych form zatrudniania: umowa o pracę, umowy cywilnoprawne, prowadzenie działalności gospodarczej osoby fizycznej.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla uczniów będących absolwentami gimnazjum

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Uczeń:

1. znajduje i wykorzystuje informacje na temat sposobu, w jaki prawo reguluje życie obywateli;
4. gromadzi i wykorzystuje informacje potrzebne do zaplanowania dalszej nauki i kariery zawodowej.

II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

Uczeń:

1. rozpoznaje prawne aspekty codziennych problemów życiowych i szuka ich rozwiązania.

III. Współdziałanie w sprawach publicznych.

Uczeń:

2. sprawnie korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

IV. Edukacja i praca w Polsce i Unii Europejskiej.

Uczeń:

6. Wyjaśnia, jakie możliwości zarabiania mają młodzi ludzie, jakie umowy mogą zawierać i jakie są zasady opodatkowania ich dochodów;
7. omawia ogólne zasady podejmowania pracy i zakładania własnych przedsiębiorstw w Unii Europejskiej.

Zgodność z:

- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1675);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 325).

Doradztwo zawodowe

Liceum

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- 2.3. porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą, (...) analizuje podstawy prawa pracy, (...) prawa i obowiązki pracownika;
- 2.5. określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej;

- 2.8. charakteryzuje przebieg zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej.
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.
- Uczeń:
- 4.3. dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

Technikum

2. Świat zawodów i rynek pracy.
- Uczeń:
- 2.3. porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą, (...) analizuje podstawy prawa pracy, (...) prawa i obowiązki pracownika;
- 2.8. charakteryzuje przebieg zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej.
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.
- Uczeń:
- 4.2. sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie biznesplanu, własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji.

Szkoła branżowa I stopnia

2. Świat zawodów i rynek pracy.
- Uczeń:
- 2.3. porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą, (...) analizuje podstawy prawa pracy, (...) prawa i obowiązki pracownika;
- 2.8. charakteryzuje przebieg zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej.
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.
- Uczeń:
- 3.3. określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym.

Szkoła branżowa II stopnia

2. Świat zawodów i rynek pracy.
- Uczeń:
- 2.2. analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, (...) prawa i obowiązki pracownika;
- 2.8. charakteryzuje przebieg zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej.
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.
- Uczeń:
- 3.3. określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym.
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.
- Uczeń:
- 4.2. sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie biznesplanu, własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;
- 4.3. samodzielnie podejmuje decyzje dotyczące edukacji i zatrudnienia.

Zgodność z:

Zaleceniem Rady z 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U.UE.C 2018.189.1);

1. Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji:
 - umiejętność rozumienia i tworzenia informacji, interpretowania pojęć, faktów i w mowie, i piśmie, przy wykorzystaniu obrazów, materiałów cyfrowych;
 - umiejętność czytania i pisanie oraz prawidłowego rozumienia informacji pisemnej;
 - wykorzystywanie źródeł różnego rodzaju, poszukiwanie, gromadzenie i przetwarzanie informacji, wykorzystywanie odpowiednich pomocy oraz formułowanie i wyrażanie swoich argumentów w mowie i piśmie.
2. Kompetencje w zakresie wielojęzyczności:
 - zdolność do prawidłowego i skutecznego korzystania z różnych języków w celu porozumiewania się;
 - opieranie się na zdolności rozumienia, wyrażania i interpretowania pojęć.
3. Kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii:
 - rozwijanie i wykorzystywanie myślenia i postrzegania matematycznego do rozwiązywania problemów w codziennych sytuacjach;
 - opanowanie umiejętności rozumowania matematycznego;
 - umiejętność korzystania z podstawowych operacji i sposobów prezentacji matematycznej, rozumienie terminów i pojęć matematycznych;
 - stosowanie podstawowych zasad i procesów matematycznych w codziennych kontekstach prywatnych i zawodowych (np. umiejętności finansowe), a także śledzenia i oceniania ciągów argumentów.
4. Kompetencje cyfrowe:
 - znajomość podstawowych funkcji i korzystanie z różnych rodzajów urządzeń, oprogramowania i sieci;
 - umiejętność korzystania z treści cyfrowych, uzyskiwania do nich dostępu, ich filtrowania, oceny, tworzenia, programowania i udostępniania.
5. Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się:
 - skuteczne zarządzanie czasem i informacjami, konstruktywna praca z innymi osobami;
 - znajomość swoich potrzeb w zakresie rozwoju kompetencji oraz różnych sposobów rozwijania kompetencji i szukania możliwości kształcenia, szkolenia i rozwoju kariery zawodowej czy dostępnego poradnictwa i wsparcia;
 - zdolność uczenia się i pracy w grupie i indywidualnie, a także organizacji swojej nauki.
6. Kompetencje obywatelskie:
 - zdolność działania jako odpowiedzialni obywatele oraz pełnego uczestnictwa w życiu obywatelskim i społecznym.
7. Kompetencje w zakresie przedsiębiorczości:
 - kształcenie kreatywności, krytycznego myślenia w rozwiązywaniu problemów;
 - zdobycie umiejętności świadomego przekształcania pomysłów w działanie w sferze osobistej, społecznej i zawodowej;
 - rozumienie procesów ekonomicznych oraz szans i wyzwań społecznych i gospodarczych stojących przed pracodawcą, organizacją;
 - myślenie strategiczne, rozwiązywanie problemów i zdolność podejmowania decyzji finansowych związanych z kosztem i wartością, otwartością na przyszłość, odwagą i wytrwałością w dążeniu do celów.

8. Kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej:

- rozumienie, rozwijanie i wyrażanie własnych pomysłów oraz odczuwanie swojego miejsca lub roli w społeczeństwie na wiele różnych sposobów i w wielu kontekstach.

Zgodność z:

- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. z 2017 r. poz. 860);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 5 kwietnia 2018 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. z 2018 r. poz. 744);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 lipca 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. z 2019 r. poz. 1539);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 316);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2020 r. poz. 82);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 991);
- ✓ Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2020 r. poz. 635).

Scenariusz zajęć realizuje efekty kształcenia i weryfikacji zawartych w podstawach programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego uczniów, którzy kształcą się począwszy od:

- 1) roku szkolnego 2019/2020 w:
 - a) klasie I branżowej szkoły I stopnia, która rozpoczyna się 1 września 2019 r. lub 1 lutego 2020 r.,
 - b) semestrze I szkoły policealnej,
 - c) klasie I dotychczasowego czteroletniego technikum,
 - d) klasie I pięcioletniego technikum,
- 2) roku szkolnego 2020/2021 w semestrze I branżowej szkoły II stopnia,
- 3) w latach następnych w kolejnych klasach lub semestrach tych szkół.

Uczniowie, którzy rozpoczęli kształcenie w roku szkolnym 2019/2020 w klasie I dotychczasowego czteroletniego technikum albo w klasie I branżowej szkoły I stopnia w oddziale dla uczniów będących absolwentami dotychczasowego gimnazjum, realizują również efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów w zakresie podejmowania i prowadzenia działalności

gospodarczej (PDG), określone w części II załącznika do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. poz. 860 oraz z 2018 r. poz. 744).

Stosownie do przepisów przejściowych zawartych w art. 94 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw:

- 2) w odniesieniu do uczniów branżowych szkół I stopnia, dotychczasowego czteroletniego technikum oraz słuchaczy szkół policealnych, którzy rozpoczęli kształcenie przed rokiem szkolnym 2019/2020, stosuje się dotychczasową klasyfikację zawodów szkolnictwa zawodowego oraz dotychczasową podstawę programową kształcenia w zawodach (wydane na podstawie dotychczasowych art. 46 ust. 1 oraz art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo oświatowe).

Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów

(PDG) Podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej.

Uczeń:

- stosuje przepisy prawa dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej;
- przygotowuje dokumentację niezbędną do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej.

Efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru kształcenia, stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów

Obszar administracyjno-usługowy (AU)

1. PKZ(AU.m) Umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodach: technik spedytor, technik logistyk, technik ekonomista, technik rachunkowości, technik administracji, technik handlowiec, technik księgarstwa.

Uczeń:

- posługuje się pojęciami z zakresu mikroekonomii i makroekonomii.

2. PKZ(AU.o) Umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie technik prac biurowych.

Uczeń:

- posługuje się pojęciami z zakresu mikroekonomii i makroekonomii.

3. PKZ(AU.p) Umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie technik organizacji reklamy.

Uczeń:

- posługuje się pojęciami z zakresu mikroekonomii i makroekonomii.

Obszar medyczno-społeczny (MS)

1. PKZ(MS.a) Umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodach: opiekun medyczny, terapeuta zajęciowy, ortoptystka, opiekunka dziecięca, technik masażysta, higienistka stomatologiczna, asystentka stomatologiczna, technik ortopeda, technik dentystyczny, protetyk słuchu, technik farmaceutyczny, technik sterylizacji medycznej, technik elektroradiolog, technik elektroniki i informatyki medycznej.

Uczeń:

- wyjaśnia zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce;
- określa źródła i sposoby finansowania świadczeń zdrowotnych.

2. PKZ(MS.c) Umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodach: opiekunka środowiskowa, asystent osoby niepełnosprawnej, opiekun w domu pomocy społecznej, opiekun osoby starszej.

Uczeń:

- określa cele i zadania polityki społecznej państwa;

- określa środki i instrumenty polityki społecznej służące realizacji zasady równości i sprawiedliwości społecznej;
- stosuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych;
- określa zakres oraz warunki korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej gwarantowanych przez państwo.

3. PKZ(MS.d) Umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie technik bezpieczeństwa i higieny pracy.

Uczeń:

- określa cele i zadania polityki społecznej państwa.

Efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach;

Obszar administracyjno-usługowy (AU)

1. AU.25. Prowadzenie działalności handlowej – zarządzanie działalnością handlową.

Uczeń:

- stosuje przepisy prawa dotyczące działalności handlowej.

AU.25. Prowadzenie działalności handlowej – sporządzanie dokumentacji ekonomiczno-finansowej.

Uczeń:

- przestrzega zasad ustalania zobowiązań wobec instytucji publicznych;
- sporządza dokumenty dotyczące rozliczeń finansowych, rozrachunków z pracownikami i kontrahentami oraz instytucjami publicznymi.

2. AU.35. Planowanie i prowadzenie działalności w organizacji – prowadzenie spraw kadrowo-płacowych.

Uczeń:

- stosuje przepisy prawa dotyczące spraw kadrowych, płacowych, emerytalno-rentowych;
- sporządza dokumenty w sprawach emerytalno-rentowych pracowników;
- sporządza deklaracje z tytułu ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych;
- korzysta z programów komputerowych do prowadzenia spraw kadrowo-płacowych, ubezpieczeniowych i podatkowych.

3. AU.65. Rozliczanie wynagrodzeń i danin publicznych – rozliczanie wynagrodzeń.

Uczeń:

- stosuje przepisy prawa dotyczące ubezpieczeń społecznych;
- oblicza składki na ubezpieczenia społeczne;
- ustala uprawnienia do zasiłku chorobowego i oblicza jego wysokość;
- oblicza wysokość świadczeń wypłacanych przez płatnika w imieniu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

AU.65. Rozliczanie wynagrodzeń i danin publicznych – sporządzanie dokumentów dotyczących rozliczeń z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

Uczeń:

- sporządza dokumenty rejestracji płatnika składek i osób ubezpieczonych;
- rozróżnia składki na ubezpieczenia społeczne;
- sporządza dokumenty rozliczeniowe;
- sporządza dokumentację będącą podstawą do wypłaty zasiłków przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- ustala składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;
- posługuje się programem do sporządzania dokumentów rozliczeniowych z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

4. AU.68. Obsługa klienta w jednostkach administracji – przygotowywanie dokumentów na podstawie przepisów prawa pracy i prawa cywilnego.

Uczeń:

- określa zakres prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

5. RL.07. Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie

1. Prowadzenie działalności gospodarczej w agrobiznesie.

Uczeń:

- sporządza dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej

3. Prowadzenie rachunkowości i rozliczeń podatkowych przedsiębiorstwa w agrobiznesie.

Uczeń:

- sporządza dokumenty dotyczące ubezpieczeń obowiązkowych i dobrowolnych w agrobiznesie.

Więcej efektów kształcenia – patrz s. 15–25.

Formy pracy, metody i techniki:

wykład z elementami pogadanki, praca w grupach lub w parach

Środki dydaktyczne:

komputer, rzutnik multimedialny, prezentacja multimedialna, duży arkusz papieru z mapą myśli, kolorowe pisaki, internet

Czas trwania zajęć:

1 godzina lekcyjna

Uwaga!

Przygotowując się do lekcji, sprawdzamy, czy nie było zmian w przepisach. Scenariusz jest zgodny z przepisami obowiązującymi 5 czerwca 2020 roku.

Należy zapoznać się z tekstami uzupełniającymi w materiałach dla nauczyciela i ucznia, z notatkami do prezentacji i przygotować salę – podłączyć rzutnik i komputer.

Przebieg zajęć:

Na poprzednich lekcjach uczniowie dowiedzieli się, co ubezpieczeni mogą otrzymać z ubezpieczeń społecznych. Nie wszyscy uczniowie będą w przyszłości tylko pracownikami zatrudnionymi w firmach na podstawie umowy o pracę. Dlatego na dzisiejszej lekcji będą przedsiębiorcami i poznają formalności, jakie trzeba załatwić, aby założyć własną firmę. Dowiedzą się, jakie będą mieli obowiązki związane z ubezpieczeniami społecznymi jako pracodawcy wobec swoich pracowników.

Odnosimy się do przykładów i wiedzy uczniów, których rodzice są przedsiębiorcami. W pogadance zadajemy pytania pomocnicze, omawiamy zagadnienie i sondujemy, jaką wiedzę na ten temat mają nasi uczniowie. Nie komentujemy wypowiedzi uczniów, ale odnosimy się do nich na kolejnym etapie lekcji.

Korzystając z prezentacji *E-ZUS, czyli firma pod ręką*, przedstawiamy zasady rejestracji firmy. Omawiamy kolejne slajdy, korzystając z informacji zawartych w notatkach do prezentacji. Przypominamy, że obecnie przy rejestracji firmy obowiązuje zasada „jednego okienka”. Można też zarejestrować firmę przez internet. Szczegóły dotyczące rejestracji uczniowie mogli poznać na lekcjach WoS lub podstaw przedsiębiorczości. Warto wcześniej ustalić to z nauczycielami tych przedmiotów.

Następnie, korzystając z notatek do slajdów, omawiamy, jakim ubezpieczeniom podlega przedsiębiorca i z jakich ulg w opłacaniu składek może skorzystać. Przypominamy też uczniom, że ZUS wprawdzie pobiera składki na ubezpieczenie zdrowotne, lecz przekazuje je od razu do Narodowego Funduszu Zdrowia. To NFZ – a nie ZUS – zapewnia świadczenia opieki zdrowotnej. W czasie wykładu uczniowie mogą wypełniać mapę myśli, którą mają w swoich podręcznikach. Aktywizujemy uczniów – jest to już kolejna lekcja o ubezpieczeniach społecznych i odwołujemy się do wiedzy zdobytej przez nich na poprzednich lekcjach.

Zainteresowanych poszerzeniem wiedzy o samej rejestracji firmy odsyłamy do strony internetowej Ministerstwa Rozwoju (www.gov.pl/web/rozwoj). Jeśli jednak nasi uczniowie chcą wiedzieć, jak krok po kroku zarejestrować firmę, rozszerzamy tę część lekcji.

Na tę część lekcji przeznaczamy 20 min.

Podsumowanie lekcji możemy przeprowadzić w różny sposób. Wspólnie z uczniami uzupełniamy schemat mapy myśli *Z jakich ulg w płaceniu składek może skorzystać przedsiębiorca* na dużym arkuszu papieru albo w materiałach dla ucznia, s. 57. Uczniowie mogą też przygotować mapę myśli, korzystając ze strony bubbl.us.

Prosimy uczniów, by rozwiązali zadania ze s. 63–64 w materiałach dla ucznia. Mogą to zrobić samodzielnie lub w parach. Następnie chętni uczniowie odczytują odpowiedzi, a my weryfikujemy ich prawidłowość.

W podsumowaniu mówimy też o znaczeniu ubezpieczeń społecznych w okresie aktywności zawodowej. Zwracamy uwagę na regularne odprowadzanie składek (można odwołać się do lekcji 1, 2 i filmu *Twoje życie – Twój wybór*) oraz na to, że od ich wysokości zależy wysokość świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Jeszcze raz podkreślamy wagę legalnej pracy.

Na tę część lekcji przeznaczamy 25 min.

Spis materiałów do lekcji 4

materiał multimedialny:

- prezentacja *E-ZUS, czyli firma pod ręką*

Czy wiesz...

- ...od jakiej kwoty przedsiębiorca musi naliczać składki?
- ...jak długo pracodawcy przechowują dokumenty pracowników?

- ...że e-Składka to proste płatności do ZUS?
- ...jakie masz obowiązki i prawa, gdy rozpoczynasz działalność gospodarczą? (materiały dla ucznia, s. 58)

materiały pomocnicze/ instruktażowe:

- mapa myśli – wypełniony schemat
- ćwiczenie – rozwiąż zadanie
- komiks (materiały dla ucznia, s. 65)

Lekcje z ZUS

Zgłoszenie do ubezpieczeń

Przy rejestracji firmy w urzędzie gminy lub miasta (wraz z wnioskiem CEIDG-1) możesz też złożyć odpowiednie dokumenty i zgłosić:

- ✓ **siebie** do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego (lub tylko do ubezpieczenia zdrowotnego);
- ✓ **członków swojej rodziny** do ubezpieczenia zdrowotnego;
- ✓ **zatrudnione osoby**, m.in. pracowników, zleceniobiorców, osoby współpracujące, do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego albo tylko do ubezpieczenia zdrowotnego;
- ✓ **członków rodziny zatrudnionych osób** do ubezpieczenia zdrowotnego.

Możesz to również zrobić bezpośrednio w placówce ZUS, listownie albo elektronicznie (przez program Płatnik lub aplikację e-Płatnik).

Lekcja 4

Dane z dokumentów, które złożysz w urzędzie gminy lub miasta albo dołączysz do wniosku elektronicznego, trafią do ZUS.

Jeśli prowadzisz działalność gospodarczą i jesteś jednocześnie zatrudniony na podstawie umowy o pracę, w której masz ustalone wynagrodzenie w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia (w 2020 r. – 2600 zł), to z prowadzonej działalności nie podlegasz obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. W takiej sytuacji podlegasz obowiązkowo tylko ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Osoby współpracujące z Tobą przy prowadzeniu działalności to: małżonek, dzieci (własne, drugiego małżonka, przysposobione), rodzice, macocha i ojczym oraz osoby przysposabiające Cię, jeśli spełniają oba warunki:

- ✓ pozostają z Tobą we wspólnym gospodarstwie domowym;
- ✓ faktycznie współpracują z Tobą przy prowadzeniu działalności.

Jeśli będziesz mieć jakiegokolwiek wątpliwości dotyczące ubezpieczeń i składek, możesz skorzystać z pomocy **doradcy płatnika składek** w każdej placówce ZUS.

Preferencyjne składki

7

Gdy zaczniesz płacić składki na ubezpieczenia społeczne, możesz przez pierwsze **24 miesiące** obliczać je od niższej kwoty – **od 30% wynagrodzenia minimalnego**, jeśli:

- ✓ w ostatnich 5 latach przed założeniem firmy nie prowadziłeś innej działalności;
- ✓ Twoja firma nie będzie świadczyła Twojemu byłemu pracodawcy tego, co robiłeś dla niego jako pracownik w tym lub poprzednim roku.

Lekcja 4

Skutki płacenia preferencyjnych składek: **niższe składki**
to niższe świadczenia z ubezpieczeń społecznych.

Gdy wykorzystasz ulgę na start przez 6 miesięcy lub wcześniej z niej zrezygnujesz, będziesz mógł potem płacić preferencyjne składki. Możesz też płacić preferencyjne składki od razu po rozpoczęciu działalności gospodarczej. To Ty decydujesz, z jakiej ulgi i przez jaki okres skorzystasz.

O minimalnej podstawie, od której będziesz naliczać składki, gdy będziesz korzystać z preferencyjnych składek, przeczytasz na s. 166, a także w materiałach dla ucznia na s. 60.

Kwotę obowiązującą w danym roku kalendarzowym znajdziesz też na stronie www.zus.pl w zakładce [Baza wiedzy] > [Składki, wskaźniki, odsetki] > [Składki] > [Wysokość składek na ubezpieczenia].

Twoja decyzja, czy skorzystasz z preferencyjnych składek, będzie miała wpływ na wysokość świadczeń, które przysługują Ci z ubezpieczeń społecznych. Jeśli będziesz optować składki od 30% minimalnego wynagrodzenia, to od tej kwoty będzie obliczony m.in. Twój zasiłek chorobowy, macierzyński czy opiekuńczy.

8

Lekcja 4

- ✓ Twoje przychody z działalności za ubiegły rok nie mogą przekroczyć **120 tys. zł**;
- ✓ w poprzednim roku kalendarzowym prowadziłeś działalność gospodarczą przez **co najmniej 60 dni**;
- ✓ nie wykonujesz dla byłego pracodawcy tego, co robiłeś dla niego jako pracownik w tym lub poprzednim roku.

Skutki korzystania z małego ZUS+: **niższe składki**
to niższe świadczenia z ubezpieczeń społecznych.

Jeśli będziesz płacić składki od niższej podstawy, wpłynie to na wysokość przysługujących Ci świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Okres, przez który będziesz płacić obniżone składki, wpłynie też na wysokość Twojej przyszłej emerytury lub renty.

Jeżeli zatrudnisz pracowników
albo zleceniobiorców, to będziesz
musiał w ciągu **7 dni** zgłosić ich
do ubezpieczeń w ZUS.

Osoby zatrudnione możesz także zgłosić do ubezpieczeń wraz z wnioskiem CEIDG-1 (na dodatkowych formularzach).

Dokumenty możesz złożyć
w urzędzie miasta lub gminy albo
wysłać elektronicznie.

Lekcja 4

O tym, do jakich ubezpieczeń musisz zgłosić zatrudniane osoby, dowiedziawsz się na lekcji 2 (s. 62).

Osoby, które będziesz zatrudniać (np. pracownicy, zleceniobiorcy), **mogą zgłosić do ubezpieczenia zdrowotnego tych członków swoich rodzin**, którzy nie są nim objęci. Zgłoszą ich Tobie jako płatnikowi składek, a Ty przekazesz te informacje do ZUS na druku ZUS ZCNA.

Jeśli Ty albo Twój pracownik lub zleceniobiorca rozwiążecie umowę (czyli wygaśnie tytuł do ubezpieczeń), będziesz musiał złożyć druk ZUS ZWUA i **wyrejestrować** pracownika lub zleceniobiorcę z ubezpieczeń. Będziesz miał na to 7 dni od rozwiązania umowy. Będziesz też musiał wyrejestrować członków rodziny pracownika albo zleceniobiorcy z ubezpieczenia zdrowotnego (na druku ZUS ZCNA).

Terminy opłacania składek i przekazywania dokumentów

13

Opłacasz składki i przekazujesz dokumenty za dany miesiąc w terminie do:

- ✓ **10 dnia** następnego miesiąca – jeśli opłacasz składki wyłącznie za siebie;
- ✓ **15 dnia** następnego miesiąca – jeśli opłacasz składki za siebie oraz za osobę współpracującą lub za innych zatrudnionych.

Lekcja 4

Lekcja 4

E-ZUS, czyli firma pod ręką

Jeżeli 10 albo 15 dzień miesiąca przypada w sobotę, niedzielę lub święto, to ostatnim dniem, w którym musisz opłacić składki i przekazać dokumenty, jest następny dzień po dniu lub dniach wolnych od pracy.

Wszystkie składki opłacasz jednym przelewem na swój numer rachunku składowego (NRS). Więcej o NRS przeczytasz w tekście uzupełniającym na s. 168.

Jeśli jako przedsiębiorca nie opłacisz składek, to:

- ✓ ZUS nie zapisze składek na ubezpieczenia społeczne na Twoim koncie;
- ✓ będziesz musiał opłacić odsetki za zwłokę;
- ✓ ZUS rozpocznie postępowanie egzekucyjne, co wiąże się z dodatkowymi kosztami;
- ✓ stracisz dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, czyli nie będziesz mieć prawa do zasiłku chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego ani świadczenia rehabilitacyjnego, i będziesz musiał złożyć korektę dokumentów rozliczeniowych.

Jeśli będziesz mieć chwilowe problemy z opłaceniem bieżących składek, możesz starać się o **odroczenie terminu ich płatności**. Gdy złożysz wniosek i podpiszesz z ZUS umowę, unikniesz naliczania odsetek.

Gdy będziesz mieć zadłużenie z tytułu składek, możesz wystąpić do ZUS z wnioskiem o **rozłożenie długu na raty**. Korzyści z podpisania układu ratalnego są następujące:

- ✓ będziesz spłacać zadłużenie w dłuższym okresie i na uzgodnionych z ZUS warunkach;
- ✓ ZUS nie naliczy odsetek, tylko opłatę prolongacyjną (wynosi ona 50% stawki odsetek za zwłokę obowiązującej w dniu podpisania umowy);
- ✓ postępowanie egzekucyjne zostanie zawieszone.

Możesz skorzystać z pomocy **doradcy do spraw ulg i umorzeń** w każdej placówce ZUS.

Lekcje z ZUS

Rozliczenia z ZUS

14

Jeśli będziesz rozliczać składki za **ponad 5 osób**, to dokumenty do ZUS będziesz obowiązkowo przekazywać w formie elektronicznej.

Będziesz mógł skorzystać z przygotowanego przez ZUS bezpłatnego **programu Płatnik** albo **ePłatnik**.

Lekcja 4

Jeśli będziesz opłacać składki na ubezpieczenia wyłącznie za siebie, to będziesz przekazywać do ZUS jedynie **deklarację rozliczeniową** (ZUS DRA).

Jeśli będziesz zatrudniać pracowników, zleceniobiorców, osoby współpracujące, to będziesz przekazywać do ZUS:

- ✓ **deklarację rozliczeniową** (ZUS DRA) – w której będą wszystkie składki za dany miesiąc;
- ✓ **raporty imienne**:
 - ZUS RCA – o należnych składkach i wypłaconych świadczeniach;
 - ZUS RZA – o należnych składkach na ubezpieczenie zdrowotne;
 - ZUS RPA – o przychodach ubezpieczonego/ okresach pracy nauczycielskiej;
 - ZUS RSA – o wypłaconych świadczeniach i przerwach w opłacie składek.

Jeśli skorzystasz z **małego ZUS+**, będziesz musiał podać ZUS następujące informacje:

- ✓ przychód i dochód z działalności gospodarczej za poprzedni rok kalendarzowy oraz formę opodatkowania;
- ✓ najniższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe na dany rok, którą sam ustalisz (możesz skorzystać z określonego w przepisach wzoru albo z kalkulatora na stronie www.zus.pl lub www.eskladka.pl).

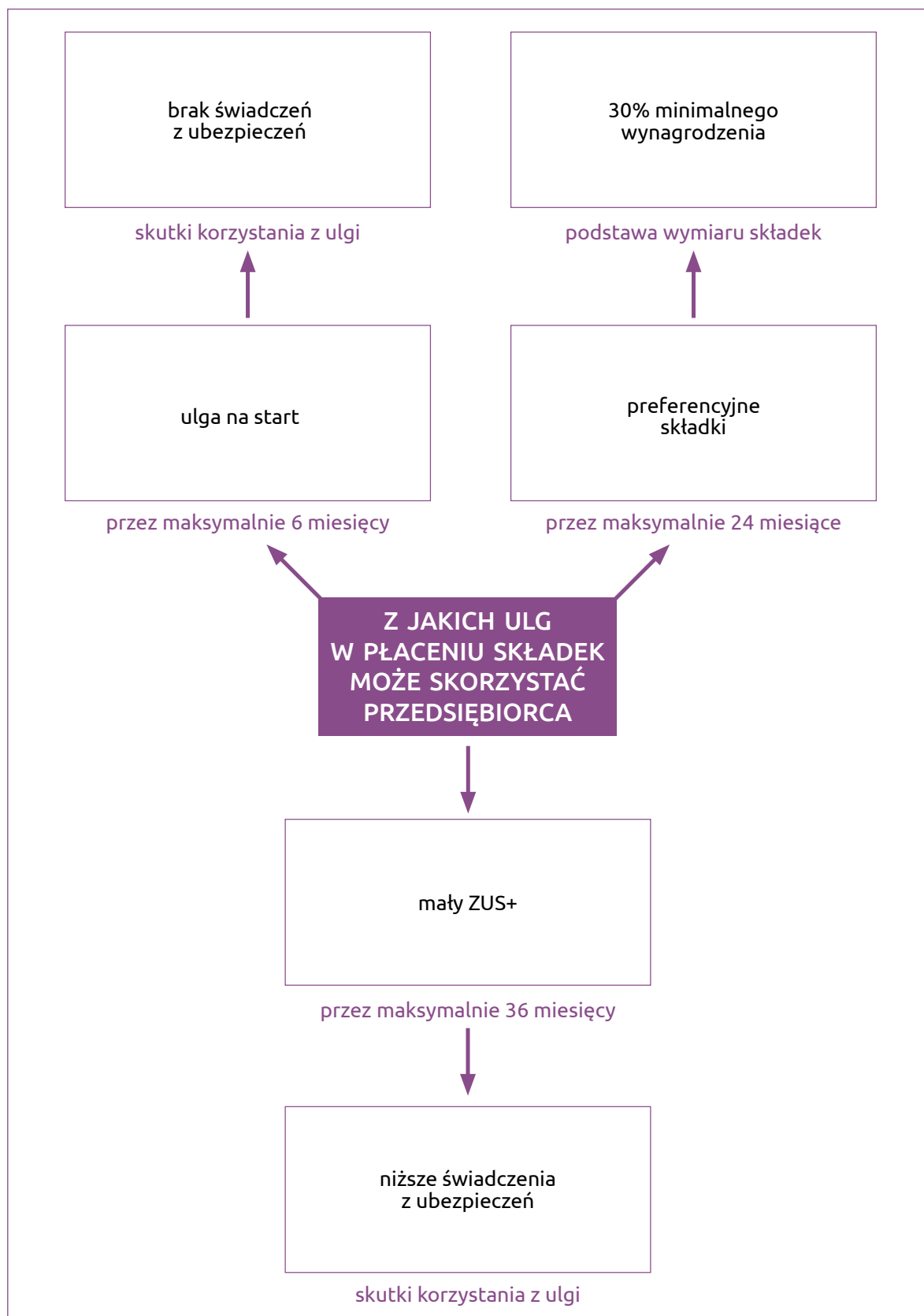
Informacje te podasz w jednym z formularzy:

- ✓ ZUS RCA cz. II – jeśli rozliczasz składki za siebie i za inne osoby ubezpieczone,
- ✓ ZUS DRA cz. II – jeśli rozliczasz składki tylko za siebie.

Jeśli będziesz opłacać składki tylko za siebie albo za siebie i osoby współpracujące, to nie będziesz musiał przysyłać co miesiąc dokumentów rozliczeniowych. Będziesz je wysyłać tylko

ĆWICZENIE – MAPA MYŚLI

1. CZY WIESZ...

...OD JAKIEJ KWOTY PRZEDSIĘBIORCA MUSI NALICZAĆ SKŁADKI?

Przepisy określają minimalne kwoty, od których osoba prowadząca działalność musi opłacać składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Jest to podstawa wymiaru składek.

Składki na ogólnych zasadach

Jeśli będziesz prowadzić pozarolniczą działalność (patrz: Ważne!), będziesz opłacać składki na ubezpieczenia społeczne od zadeklarowanej kwoty. Kwota ta nie może być jednak niższa niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego ogłoszonego na dany rok (aktualna kwota jest na stronie internetowej www.zus.pl w zakładce [Baza wiedzy] > [Składki, wskaźniki, odsetki] > [Składki] > [Wysokość składek na ubezpieczenia]). Ta minimalna podstawa wymiaru składek obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. W 2020 r. wynosi 3136,20 zł.

WAŻNE!

Osoba prowadząca pozarolniczą działalność to:

- ✓ osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych (nie dotyczy to osoby, która korzysta z ulgi na start);
- ✓ twórca;
- ✓ artysta;
- ✓ osoba, która prowadzi działalność w zakresie wolnego zawodu (w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne);
- ✓ osoba, która prowadzi działalność w zakresie wolnego zawodu, z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej (w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych);
- ✓ wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością;
- ✓ wspólnik spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej;
- ✓ akcjonariusz prostej spółki akcyjnej wnoszący do spółki wkład, którego przedmiotem jest świadczenie pracy lub usług (od 1 marca 2021 r.);
- ✓ osoba, która prowadzi publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę albo zespół placówek – na podstawie ustawy Prawo oświatowe.

Rodzaj ulgi	Okres, przez jaki możesz korzystać z ulgi	Składki na ubezpieczenia społeczne		Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Składka na ubezpieczenie zdrowotne
Ulga na start	maks. 6 miesięcy, od kiedy rozpocznesz działalność	brak składek		brak świadczeń	
Preferencyjne składki	maks. 24 miesiące, od kiedy zaczniesz opłacać składki na ubezpieczenia społeczne	najniższa podstawa, od której obliczasz składki, to 30% minimalnego wynagrodzenia (w 2020 r. – 780 zł)	WAŻNE! możesz płacić wyższe składki, ale są limity: • podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest ograniczona w danym roku kalendarzowym (w 2020 r. – 156 810 zł)	ZUS obliczy świadczenie od kwoty, od której opłacasz składki	minimalna składka w 2020 r. to 362,34 zł (obliczona od 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia)
Mały ZUS+	maks. 36 miesięcy w ciągu ostatnich 5 lat prowadzenia działalności	• podstawa ustalona od wysokości dochodu z działalności gospodarczej • podstawa mieści się między 30% minimalnego wynagrodzenia (w 2020 r. – 780 zł) a 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (w 2020 r. – 3136,20 zł)	• podstawa wymiaru składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe jest ograniczona w danym miesiącu (od stycznia do grudnia 2020 r. – 13 067,50 zł)		

Ulgi w składkach na ubezpieczenia społeczne

Jeśli prowadzisz pozarolniczą działalność gospodarczą, możesz skorzystać z ulg w opłaceniu składek na ubezpieczenia społeczne. O tym, jakie warunki musisz spełnić, aby nie płacić składek albo płacić je w niższej wysokości, oraz jakie są konsekwencje korzystania z tych ulg, przeczytasz na s. 154–156.

Obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne

Przepisy określają również minimalną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób, które prowadzą pozarolniczą działalność. Kwota, od której opłacasz tę składkę, musi wynosić przynajmniej 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale poprzedniego roku, włącznie z wypłatami z zysku. Aktualną kwotę znajdziesz na stronie internetowej www.zus.pl w zakładce [Baza wiedzy] > [Składki, wskaźniki, odsetki] > [Składki > [Wysokość składek na ubezpieczenia]. W 2020 r. wynosi 4026,01 zł. Taka minimalna podstawa dotyczy też osób, które rozpoczynają prowadzenie działalności gospodarczej. Nie ma ulg w opłacaniu składki zdrowotnej dla nowych przedsiębiorców.

PRZYKŁAD

Janina od 3 września 2019 roku prowadzi działalność gospodarczą. Korzystała z ulgi na start, a następnie z preferencyjnych składek. Za wrzesień i kolejne miesiące, w których korzystała z ulg w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne, musiała płacić składkę na ubezpieczenie zdrowotne w pełnej wysokości (w 2019 r. – 342,32 zł, a w 2020 r. – 362,34 zł).

Składki na ubezpieczenie zdrowotne nie można dzielić – zawsze trzeba zapłacić pełną miesięczną składkę. Oznacza to, że gdy np. przedsiębiorca rozpoczyna działalność w trakcie miesiąca albo korzysta z zasiłku chorobowego przez cały miesiąc bądź jego część, musi opłacić składkę na ubezpieczenie zdrowotne za ten miesiąc w pełnej wysokości.

Możesz być **zwolniony z obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne** z tytułu prowadzenia działalności, gdy jesteś w jednej z następujących sytuacji:

- ✓ jesteś emerytem lub rencistą i Twoje świadczenie nie przekracza miesięcznie minimalnego wynagrodzenia oraz spełniasz jeden z poniższych warunków:
 - Twoje przychody z działalności nie przekraczają miesięcznie 50% kwoty najniższej emerytury,
 - opłacasz podatek dochodowy w formie karty podatkowej;
- ✓ masz orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności oraz spełniasz jeden z poniższych warunków:
 - Twoje przychody z działalności nie przekraczają miesięcznie 50% kwoty najniższej emerytury,
 - opłacasz podatek dochodowy w formie karty podatkowej;
- ✓ pobierasz zasiłek macierzyński, którego wysokość nie przekracza miesięcznie kwoty świadczenia rodzicielskiego.

Jeśli posiadasz orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności i prowadzisz tylko działalność gospodarczą, to składkę na ubezpieczenie zdrowotne opłacasz w wysokości, która nie przekracza kwoty zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych.

Aktualną kwotę minimalnego wynagrodzenia i najniższej emerytury znajdziesz na stronie internetowej www.zus.pl w zakładce [Baza wiedzy] > [Składki, wskaźniki, odsetki] > [Wskaźniki].

2. CZY WIESZ...

...ŻE E-SKŁADKA TO PROSTE PŁATNOŚCI DO ZUS?

Wszystkie składki opłacisz jednym zwykłym przelewem na swój numer rachunku składkowego (NRS), który nada Ci ZUS.

Indywidualny numer rachunku składkowego składa się z 26 cyfr. W numerze tym jest zawarty numer identyfikujący ZUS i Ciebie, np. Twój numer NIP.

Szybciej i taniej

Jednym przelewem opłacasz składki na:

- ✓ ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe);
- ✓ ubezpieczenie zdrowotne;
- ✓ Fundusz Pracy;
- ✓ Fundusz Solidarnościowy;
- ✓ Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;
- ✓ Fundusz Emerytur Pomostowych.

W przelewie musisz podać swój numer rachunku składkowego. Nie wpisujesz dodatkowych danych, m.in. swojego NIP, numeru REGON czy PESEL.

Proporcjonalny podział

Nie podajesz w przelewie, jakie składki i za jaki okres opłacasz. Każdą wpłatę ZUS dzieli proporcjonalnie na wszystkie ubezpieczenia i fundusze. Zrobi to na podstawie składek z Twojej ostatniej deklaracji rozliczeniowej (przekazanej przez Ciebie albo utworzonej przez ZUS, jeśli jesteś zwolniony z jej przekazywania). Podzieloną wpłatę ZUS rozliczy na najstarsze zadłużenie na danym ubezpieczeniu albo funduszu. Dzięki temu nie rosną odsetki za zwłokę. Jeśli masz zadłużenie, nie możesz opłacić tylko bieżących składek na ubezpieczenia społeczne (w tym na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe), np. aby skorzystać z zasiłku chorobowego.

3. CZY WIESZ...

...JAK DŁUGO PRACODAWCY PRZECHOWUJĄ DOKUMENTY PRACOWNIKÓW?

Od 2019 roku pracodawca przechowuje dokumentację nowo zatrudnionych pracowników przez 10, a nie przez 50 lat. Musi jednak przekazywać do ZUS więcej informacji o ich zatrudnieniu.

Płatnicy mogą zdecydować, w jakiej formie chcą prowadzić i archiwizować dokumentację pracowniczą – papierowej czy elektronicznej. Elektroniczna forma jest tak samo ważna jak papierowa.

Data zatrudnienia pracownika	przed 1999 r.	w latach 1999–2018	po 2018 r.
Czas przechowywania akt pracowniczych	50 lat	10 lat lub 50 lat – decyduje pracodawca (10 lat, jeśli złoży oświadczenie ZUS OSW i raporty informacyjne ZUS RIA)	10 lat

ĆWICZENIE – ROZWIĄŻ ZADANIE

Zadanie 1

Anna prowadzi od 1 kwietnia 2020 r. działalność gospodarczą – internetowy sklep z produktami ekologicznymi. Od 1 kwietnia korzysta z ulgi na start. W maju Anna uległa wypadkowi przy pracy i jest niezdolna do pracy. Na jakie świadczenia może liczyć Anna?

Odpowiedź:

Anna, gdy korzysta z ulgi na start, nie jest objęta ubezpieczeniami społecznymi. Dlatego mimo że jest niezdolna do pracy, nie otrzyma świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego.

Zadanie 2

Piotr prowadzi restaurację. Zatrudnia Adama, który jest studentem i ma 23 lata, na podstawie umowy zlecenia. Wymień, jakie składki musi płacić Piotr od umowy zlecenia z Adamem.

Odpowiedź:

Piotr nie opłaca od umowy zlecenia z Adamem (studentem, który nie ukończył 26 lat) żadnych składek.

Zadanie 3

Andrzej prowadzi działalność gospodarczą – bar (jest to jego jedyna działalność zarobkowa). Zatrudnia na podstawie umowy o pracę 1 pracownika. Andrzej opłaca za siebie preferencyjne składki (bez składki chorobowej). Wymień, jakie ubezpieczenia są obowiązkowe dla przedsiębiorcy Andrzeja, a jakie dla jego pracownika. Na jakie świadczenia z ubezpieczenia chorobowego mogą oni liczyć w razie choroby i dlaczego?

Odpowiedź:

Dla Andrzeja, który prowadzi działalność gospodarczą, obowiązkowe są ubezpieczenia:

- emerytalne,
- rentowe,
- wypadkowe,
- zdrowotne.

Pracownik podlega obowiązkowo:

- wszystkim ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu),
- ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Pracownik podlega ubezpieczeniu chorobowemu i dlatego – w razie niezdolności do pracy z powodu choroby – może otrzymać następujące świadczenia: zasiłek chorobowy, a w razie dalszej niezdolności do pracy – świadczenie rehabilitacyjne.

Przedsiębiorca Andrzej nie otrzyma w razie choroby świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, bo nie przystąpił do tego ubezpieczenia (dla osoby, która prowadzi działalność gospodarczą, ubezpieczenie chorobowe jest dobrowolne).

Zadanie 4

Maria prowadzi działalność gospodarczą – sklep z zabawkami dla dzieci. Korzystała przez 6 miesięcy z ulgi na start. Teraz opłaca składki na ubezpieczenia społeczne (w tym na ubezpieczenie chorobowe) od 30% minimalnego wynagrodzenia. Maria jest w ciąży. Czy będzie mogła skorzystać z zasiłku macierzyńskiego, gdy urodzi dziecko? Od jakiej kwoty ZUS będzie obliczał zasiłek?

Odpowiedź:

Maria będzie mogła skorzystać z zasiłku macierzyńskiego, ponieważ podlega ubezpieczeniu chorobowemu. Prawo do tego zasiłku nie zależy od okresu ubezpieczenia chorobowego – od tzw. okresu wyczekiwania.

Decyzja o skorzystaniu z preferencyjnych składek ma wpływ na wysokość świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Skoro Maria opłaca składki na ubezpieczenia społeczne od 30% minimalnego wynagrodzenia, to od tej kwoty ZUS obliczy jej zasiłek macierzyński.